

Els sistemes electorals de doble volta marquen la diferència en política fiscal?

*Molts dels sistemes electorals que existeixen en el món, entre ells el recentment aprovat a Itàlia per a l'elecció del parlament nacional (conegut com *Italicum*), es basen en el mecanisme de la doble volta. L'avantatge del sistema de doble volta sobre el de volta única és que el primer hauria de tenir com a conseqüència la formació de governs més estables que impliquessin polítiques públiques menys volàtils. Aquest article analitza els resultats d'un treball de recerca recent sobre el sistema electoral dels municipis italians, el qual mostra com els impostos i la despesa pública disminueixen en el cas de doble volta només si el nombre de llistes que donen suport a l'alcalde no són moltes. En cas contrari, no hi ha diferències entre la volta única i la doble pel que fa a les decisions en matèria d'impostos i despesa pública.*

El sistema electoral de doble volta

El sistema de votació de doble volta és el model dominant per a les eleccions presidencials: en 20 de 28 països democràtics, incloent-hi Brasil, Finlàndia, França i Portugal, el president és elegit mitjançant un sistema electoral de doble volta. Aquest sistema s'utilitza també per a les eleccions al parlament nacional a França i s'aplicarà amb el mateix propòsit a Itàlia a partir del juliol del 2016, quan el nou sistema electoral, conegut com *Italicum*, entri en vigor.

Els sistemes de volta única i volta doble i el paper de la polarització electoral

La literatura econòmica mostra que el règim de volta única indueix els partits a formar coalicions mentre que en el sistema de doble volta això succeeix tan sols si la polarització és molt elevada, això és, quan l'electorat és extremadament ideològic. De

fet, allò que importa en el règim de doble volta no és guanyar la primera ronda, sinó passar-la i guanyar l'elecció final: un partit centrista que aconsegueix passar la primera volta té una major probabilitat de guanyar l'elecció final atès que en aquesta pot captar els votants de partits extremistes exclosos, si aquests no són extremadament ideològics. En aquest cas, en un sistema electoral de doble volta la volatilitat de les polítiques és més baixa que amb una volta única (Bordignon et al., 2013). Per tant, per a una polarització baixa, la diferència entre la volta única i la doble pel que fa a les polítiques resultants està relacionada amb la possibilitat que en el sistema de doble volta les coalicions no siguin necessàries per guanyar les eleccions. En la nostra recerca, tractem d'explorar l'impacte d'aquesta hipòtesi en el camp específic de les polítiques fiscals a partir del cas dels municipis italians.

Passar d'un sistema de volta única a un de doble volta; evidència de les eleccions locals

A Itàlia, el sistema electoral municipal estableix un mecanisme diferent en funció de la mida demogràfica del municipi que passa per les urnes. Els votants de municipis amb més de 15.000 habitants elegeixen els alcaldes d'acord amb un sistema majoritari simple de doble volta en què múltiples llistes poden donar suport a un mateix alcalde. En canvi, els municipis amb menys de 15.000 habitants elegeixen l'alcalde a través d'un sistema majoritari simple de volta única, segons el qual el candidat que és eventualment escollit com alcalde tan sols pot rebre el suport d'una sola llista, tot i que sovint aquesta llista representa una coalició de partits. Aquesta característica del sistema electoral municipal

“

Els ingressos propis totals d'un municipi amb un sistema electoral de doble volta i una llista donant suport a l'alcalde són 68,67 euros per càpita inferior als d'un municipi amb sistema de volta única

”

italià permet analitzar l'impacte del sistema de doble volta sobre les polítiques fiscals.

En un treball recent (Ferraresi, Rizzo, Zanardi, 2015) utilitzem una base de dades de panel de tots els municipis italians (anys 2001-2007) per estudiar, mitjançant una anàlisi per regressió discontinua en el tall de 15.000 habitants, l'impacte del sistema electoral de doble volta sobre les decisions pressupostàries (ingressos i despeses) i avaluar-lo per a una polarització donada de l'electorat que dóna suport a l'alcalde (representada pel nombre de llistes que li donen suport). S'observa que els municipis amb els sistemes de doble volta tenen ingressos totals i despesa corrent per càpita inferiors a aquells en què hi ha volta única. Tanmateix, la diferència entre les polítiques resultants del sistema electoral de doble volta i les del sistema electoral de volta única es torna menys robusta a mesura que la polarització de l'electorat augmenta,

“En canvi, si la fragmentació és elevada, un sistema de doble volta no pot garantir diferències en la despesa pública”

és a dir, a mesura que s'incrementa el nombre de llistes que donen suport a l'alcalde guanyador en la primera volta dels municipis amb doble volta.

En particular, els ingressos propis totals (impostos i taxes) d'un municipi amb un sistema electoral de doble volta i una sola llista donant suport a l'alcalde són 68,67 euros per càpita inferiors als d'un municipi amb un sistema de volta única, la qual cosa representa un 13% menys d'ingressos propis totals respecte del valor mitjà (513,72 euros per càpita). Tanmateix, aquest efecte se suavitza a mesura que el nombre de llistes que donen suport a l'alcalde guanyador en una doble volta augmenta, fins desaparèixer per complet quan aquest és superior a 5 (Panel A, Taula 1). A més, la despesa corrent en un sistema electoral a doble volta amb una sola llista que doni suport a l'alcalde és 44,41 euros per càpita inferior al d'un règim

de volta única, la qual cosa representa un 7% menys de despesa corrent respecte del valor mitjà (678,68 euros per càpita). Aquesta diferència disminueix a mesura que el nombre de llistes s'incrementa: si el nombre de llistes és superior a dos, l'ús d'un sistema de doble volta no suposa cap diferència amb un de volta única (Panel B, Taula 1).

El nostre resultat confirma altres estudis (Roubini i Sachs, 1989; Kontopoulos i Perotti, 1999) que mostren com les coalicions poden generar parasitisme, la qual cosa, en el cas dels municipis italians, porta a un elevat nivell de despesa i, donades les estrictes restriccions financeres imposades a les finances locals, també a un nivell alt d'impostos.

Conclusions

Aquest resultat indica que un sistema electoral majoritari simple de doble volta pot implicar menors impostos i despesa pública que un sistema de volta única. Però si la fragmentació de l'electorat és elevada i, en conseqüència, el nombre de llistes que donen suport al candidat a primer ministre, governador o alcalde és massa alta, un sistema de doble volta no pot garantir cap diferència respecte d'un escenari de volta única en allò referent a les decisions sobre impostos i despesa pública.

Referències

Bordignon, M., Nannicini, T. i Tabellini, G. (2013): "Moderating political extremism: Single round vs run-off elections under plurality rule", IZA Discussion Papers 7561, Institute for the Study of Labor (IZA).

Ferraresi, M., Rizzo, L. i Zanardi, A. (2015): "Policy outcomes of single and double-ballot elections", *International Tax and Public Finance*, 22(6), 977-998.

Roubini, N. i Sachs, J. D. (1989): "Political and economic determinants of budget deficits in the industrial democracies", *European Economic Review*, 33, 903-933.

Kontopoulos, Y. i Perotti, R. (1999): "Government fragmentation and fiscal policy outcomes: Evidence from OECD countries". En James M. Poterba i Jürgen von Hagen (Eds.), *Fiscal institutions and fiscal performance* (pp. 81-102). Chicago: University of Chicago Press.

Massimiliano Ferraresi, Universitat de Ferrara

Leonzio Rizzo, Universitat de Ferrara i IEB-Barcelona

Alberto Zanardi, Oficina dels Pressupostos del Parlament Italià i Universitat de Bolonya

Taula 1: Impacte del sistema electoral de doble volta i el nombre de llistes sobre les polítiques fiscals

Número de llistes	Panel A: ingressos propis totals (impostos i taxes)		Panel B: despesa corrent	
	Diferència entre volta doble i volta única	% sobre el valor mitjà de la mostra	Diferència entre volta doble i volta única	% sobre el valor mitjà de la mostra
1 llista	-68,67***	-13	-44,41*	-7
2 llistes	-56,32**	-11	-36,30*	-5
3 llistes	-50,15**	-10	-32,25	-5
4 llistes	-43,97**	-9	-28,19	-4
5 llistes	-37,79*	-7	-24,14	-4
6 llistes	-31,62	-6	-20,08	-3
més de 7 llistes	-25,44	-5	-16,03	-2
valor mitjà de la mostra	513,72		676,68	

Notes: Un nivell de significació del 10 % s'indica amb *, del 5 % amb **, i del 1 % amb ***.